

N:o 17.

Af herr **Unger**, med förslag dels till lag innefattande särskilda bestämmelser i afseende å vissa bolag, dels till lag angående ändring af vissa paragrafer i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895.

I fråga om utländsk undersåtes rätt att i riket förvärfva och besitta fast egendom finnes i kongl. kungörelsen den 3 oktober 1829 stadgadt, som följer:

Utländsk undersåte, som icke erhållit svensk medborgarerätt, är icke berättigad att i riket förvärfva och besitta fast egendom, utan att han dertill undfått Kongl. Maj:ts tillstånd; i följd hvaraf uppbud och fasta derå för sådan utländsk man icke må beviljas.

Och i fråga om utländings rätt att i riket idka grufdrift stadgas i 68 § kongl. grufvestadgan den 16 maj 1884, sådant detta lagrum lyder i lagen den 20 oktober 1899:

68 §. Utländing må icke i riket inmuta mineralfyndighet; ej heller ege han, med mindre än att Konungen funnit skälighet dertill lemna bifall, förvärfva eller bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka grufdrift; och skall för ty det försöks- eller grufarbete, som utländing utan sådant medgifvande kan komma att företaga eller företaga låta, vara utan verkan till bevarande af hans eller annans rätt i hit hänförligt afseende; dock att hvad sålunda blifvit stadgadt icke eger tillämplighet i fråga om fyndighet eller gruffägenhet, som på grund af äldre, behörigen förvärfvad rättighet af utländing innehafves.

Men detta oakadt innefattar lagen om handelsbolag och enkla bolag den 28 juni 1895 eller lagen om aktiebolag af samma dag icke

något förbud för utländing att, i hvad utsträckning som helst, vara delegare i bolag, som i riket ega fastighet, eller idka grufdrift.

Att lagen sålunda å ena sidan förbjuder utländing att utan Konungens tillstånd i riket förvärfva och besitta fast egendom äfvensom att förvärfva eller bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka grufdrift, men å andra sidan genom bolagslagarne lemna utländing vägen öppen att, såsom bolagsman, innehafva och bruka fastighet och idka grufdrift, lär väl få anses såsom en inkonsequens och en ofullständighet i lagstiftningen, så vidt detta ämne angår.

Väl är det, beträffande förvärf af fastighet, sant, att utländingar, änskönt de äro delegare i bolag, som ega fastighet, icke under några förhållanden kunna utan Konungens tillstånd åt sig personligen förvärfva eganderätt till och vinna lagfart å fast egendom i riket, men såsom bolagsmän hafva de dock sina intressen dermed förbundna, emedan dessa deras intressen ock kunna i samma mån, som om utländsk undersåte till fastigheten hade eganderätt, vålla kollision med främmande makter, hvilken eventualitet utgör ett bland de viktigaste skälen emot utländingars obegränsade förvärf af svensk, fast egendom eller grufva.

Då staten under sådana förhållanden bör hafva i sin hand att genom Konungen bestämma gränserna för slikt förvärf, men staten till följd af lagstiftningens ofvan anmärkta ofullständighet i det hänseendet stält sig maktlös, synas giltiga skäl föreligga att genom förbud för utländing och bolag, hvari utländing är delegare, utan Konungens tillstånd förvärfva del i bolag, som i Sverige ega fastigheter eller grufvor, göra lagen i det hänseendet effektiv.

I sammanhang härmed och för att lättare kunna kontrollera dessa förhållanden och bättre stänga de vägar, på hvilka utländingar med stöd af aktiebolagslagen hittills ohindradt kunnat blifva intressenter i bolagsfastigheter och grufvor, samt hufvudsakligen för att motverka inom landet allt mer förekommande aktievingleri, torde — jemte stadgande, att aktiebref ovilkorligen skola ställas till viss man — bolag böra allmänligen förbjudas att utan Konungens tillstånd förvärfva del i aktiebolag, och det så mycket hellre som de bolagsordningar, hvilka numera icke af Konungen pröfvas och fastställas, till äfventyrs kunna sätta majoriteten inom ett bolag i tillfälle att, med missbruk af sin makt och förtryck af minoriteten, kasta bolaget — stundom i trustsyfte — in i andra bolags affärer, ofta nog af helt annan art än hufvudsakliga föremålet för det förra bolagets affärsverksamhet.

Till följd häraf erfordras åtskilliga här nedan närmare angifna lagändringar.

Vidare och då stadgandet i 9 § af lagen om aktiebolag, att stiftarne skola vara här i riket bosatte och till antalet minst fem, jemfördt med föreskrifterna i 11 § af samma lag, att stiftarne kunna sjelfva öfvertaga samtliga aktierna och att bolaget genom aftal derom skall anses bildadt, samt i 40 §, att ledamot af styrelsen skall vara i Sverige bosatt *svensk eller norsk undersäte*, der ej för särskildt fall Konungen medgifver, att styrelsen må till viss del, dock högst en tredjedel af hela antalet, bestå af främmande undersåtar eller å utrikes ort bosatta svenska eller norska undersåtar, icke står väl tillsammans med den allmänt gängse och välgrundade seden att till ledamöter i aktiebolags styrelse välja endast, eller mestadels, aktieegare, synes 9 § böra, på sätt här nedan angifves, ändras, i syfte att för behörighet att vara stiftare fordras samma kvalifikationer, som i 40 § bestämmes för ledamöter af aktiebolags styrelse, nemligen att de skola vara här i riket bosatte svenske eller norske undersåtar, och det med så mycket större skäl, som sådan inskränkning i utländings befogenhet såsom stiftare af aktiebolag lärer få anses jemväl ur förut angifna synpunkter välbetänkt.

Nu skulle måhända häremot kunna invändas:

dels att en lag om förbud för utländsk undersäte och för bolag, hvari sådan har del, att utan Konungens tillstånd förvärfva fast egendom eller grufva, eller andel i bolag, som deri har del, icke träffar några af de många så beskaffade förvärf, som redan egt rum;

dels att ett sådant stadgande och allmänt förbud för bolag att utan Konungens tillstånd förvärfva andel i aktiebolag skulle föranleda en sådan mängd underdåniga ansökningar, att pröfning af dem alla blefve för regeringen allt för betungande, hvarförutom allmänt förbud för bolag att förvärfva del i aktiebolag och för utlänning att bilda aktiebolag skulle till skada för affärslifvet hämma nyttig företagsamhet; dels äfven att det vid bolags ansökningar hos underdomstolarne om lagfart å bolagsegendom eller hos vederbörande bergmästare om mutsedel eller utmål blefve, i synnerhet för aktiebolag, svårt och besvärligt att styrka, att, derest bland delegarne finnes någon utländsk undersäte, denne undfått Konungens tillstånd till delaktighet i bolaget.

Härvid må dock erinras:

att, om än utländske undersåtars redan gjorda förvärf af andelar i bolag, som ega fastigheter och grufvor, måste framgent få gälla hvad de kunna för nuvarande utländske delegare och deras laglige arfvingar,

allt hvad som nu mera i omfördäldt hänseende kan för framtiden ernås dock skulle genom ett stadgande i här angifvet syfte vinnas;

att den befarade mängden af ansökningar om utländingars och bolags andelsförvärf i bolag torde, derest farhågan skulle befinnas grundad, få anses utgöra bevis för nödvändigheten af föreslagna stadganden derom, och för öfrigt lära dessa ansökningar ej blifva vidlyftiga eller svåra att afgöra, och icke heller synes, hvad särskildt angår Konungens pröfning om bolags förvärfvande af andel i aktiebolag, någon som helst anledning förefinnas för antagande, det denna pröfning skulle komma att utöfvas på sådant sätt, att nyttig ekonomisk företagsamhet hämmades, likasom sådan företagsamhet helt visst icke heller komme att till skada för svenskt affärslif hämmas genom förbud för utländske undersåtar att upprätta stiftelseurkunder till svenska aktiebolag. Hvar emot för visso skulle derigenom förhindras åtskilligt jobberi och dylikt ofog; som icke minst under senare åren bedrifvits i landet allt från och med Skåne till och med Norrbotten, i hvilket hänseende många exempel, om det vore med skyldig grannlagenhet förenligt, här skulle kunna anföras; samt

att vid bolags ansökningar om lagfart å bolags egendom eller om mutsedel eller utmål någon svårighet icke torde möta att på grund af registerbok eller genom intyg af vederbörande bolagsstyrelse visa, att utländsk undersåte ej vore delegare i bolaget, eller, om så vore förhållandet, att behörigt tillstånd till delaktighet i bolaget meddelats.

Under åberopande af hvad sålunda är vordet anfördt — och med erinran, att någon ändring i sammanhang härmed icke lärer erfordras, vare sig i lagen angående bankaktiebolag den 19 november 1886, enligt hvilken lag samtliga delegare i sådant bolag skola vara svenske medborgare, eller i lagarne om aktiebolag, som drifva försäkringsrörelse, den 28 juni 1895, och om jernvägsaktiebolag den 5 mars 1897, hvilka lagar i de stycken, hvarom här är fråga, hänvisa till aktiebolagslagen — vågar jag härmed vördsamt föreslå,

det Riksdagen för sin del måtte antaga följande lagar:

1:o.

Lag.

Hvad i kongl. kungörelsen den 3 oktober 1829 och i 68 § grufvestadgan den 16 maj 1884, sådant

detta lagrum lyder i lagen den 20 oktober 1899, finnes stadgadt angående förbud för utländsk undersåte att i riket inmuta mineralfyndighet äfvensom att utan Konungens tillstånd i riket förvärfva fast egendom eller förvärfva eller bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka grufdrift, skall ega tillämpning jemväl å bolag, hvári utländsk undersåte är delegare, och må sådant bolag icke heller utan Konungens tillstånd ingå såsom delegare i annat bolag, som i riket eger fast egendom eller inmutad mineralfyndighet eller idkar grufdrift.

2:o.

Lag.

Häri genom förordnas, att 1, 4, 8, 9, 19 och 28 §§ af lagen om aktiebolag den 28 juni 1895 skola erhålla följande förändrade lydelse:

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

1 §. De, som vilja med tillskott af penningar eller gods idka verksamhet i bolag, utan att för deraf uppkommande förbindelser ansvara med mera, än en hvar tillskjutit eller, efter bestämmelserna i denna lag, är pliktig tillskjuta, ega att bilda aktiebolag.

Aktiebolag skall, på sätt nedan sägs, registreras.

4 §. Å aktierna skola utfärdas bref, angifvande ordningsnummer å den eller de aktier, hvarå de lyda. Aktiebref skall stäl-

1 §. De, som vilja etc. — — — — — att bilda aktiebolag.

I aktiebolag må ej, då det bildas, eller sedermera, annat bolag såsom aktieegare ingå, der ej Konungen dertill lemnar särskildt tillstånd. Sker det, vare utan laga verkan.

Aktiebolag skall — — — — — registreras.

4 §. Å aktierna skola etc. — — — — — hvarå de lyda.

Aktiebref skall ställas till viss man.

Nuvarande lydelse:

las till viss man, der ej Konungen för särskildt fall medgifver, att aktiebrefven må ställas till innehafvaren.

Ej må aktiebref utgifvas, innan bolaget registrerats och full betalning blifvit erlagd för den eller de aktier, hvarå brefvet lyder.

Utgifves dessförinnan bevis om rätt att vinna delaktighet i bolaget (promess) eller om verkställd inbetalning å aktie (interimsbevis, interimsqvitto), skall sådant bevis ställas till viss man.

8 §. De, som vilja stifta aktiebolag, skola upprätta en stiftelseurkund. Denna skall angifva:

1) föremålet för bolagets verksamhet;

2) den ort, der bolagets styrelse skall hafva sitt säte;

3) aktiekapitalet eller, der aktiekapitalet skall kunna, utan ändring i bolagsordningen, bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet;

4) å hvilket belopp aktie skall lyda, samt huruvida aktiebrefven skola

Föreslagen lydelse.

Ej må aktiebref etc. —
— — — brefvet lyder.

Utgifves dessförinnan etc. — — — skall jemväl sådant bevis ställas till viss man.

8 §. De, som vilja etc.
— — — stiftelseurkund.

Denna skall angifva:

1) Föremålet etc. — —

2) den ort etc. — — —

3) aktiekapitalet etc. —

4) å hvilket belopp aktie skall lyda;

5) huruvida etc. — —

6) huru styrelsen etc. —

7) huru många etc. —

8) huru kallelse etc. —

9) grunderna för etc. —

10) den ordning etc. —

— — teckningen åligger.

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

ställas till innehafvaren eller till viss man;

5) huruvida alla aktier skola medföra samma rätt, samt, i annat fall, till hvilket belopp aktier med företrädesrätt må kunna utgifvas och hvilket företräde de skola medföra;

6) huru styrelsen skall sammansättas och grunderna för dess beslutföret;

7) huru många revisorer skola utses för granskning af styrelsens förvaltning;

8) huru kallelse till bolagsstämma skall ske och andra meddelanden bringas till aktieegarnes kännedom;

9) grunderna för utöfvande af rösträtt och fattande af beslut å bolagsstämma, så vidt de skola afvika från hvad härom finnes i 33 och 34 §§ föreskrifvet;

10) den ordning, hvori aktietecknare bör fullgöra hvad honom på grund af teckningen åligger.

9 §. Stiftarne skola vara här i riket bosatte och till antalet minst fem.

9 §. Stiftarne skola vara här i riket bosatte *svenske eller norske undersåtar* och till antalet minst fem.

19 §. Ansökning om

19 §. Ansökning om etc.
— — — — — göras.

Nuvarande lydelse:

aktiebolags registrering skall af dess styrelse göras.

Sådan ansökning skall innehålla ej mindre uppgift å styrelseledamöternas fullständiga namn äfvensom om deras nationalitet och hemvist, än ock, der bolagets firma ej skall tecknas af styrelsens alla ledamöter gemensamt, uppgift å den eller dem, som äro berättigade att teckna firman, samt vara åtföljd af:

1) två med styrelseledamöternas egenhändiga, bevitnade namnunderskrifter till riktigheten styrkta exemplar af bolagsordningen;

2) protokoll vid sammanträde med aktieeigarne, utvisande, att bolagsordningen blifvit antagen och styrelse utsedd;

3) en af styrelseledamöterna afgifven, egenhändigt underskrifven uppgift, huru mycket blifvit tecknadt, med afdrag ej mindre i anledning af öfverteckning, der sådan egt rum, än ock för aktierätt, som af aktietecknare förverkats och ej af annan öfvertagits, äfvensom huru mycket af det belopp, hvar-

Föreslagen lydelse:

Sådan ansökning etc. —

— — — — — åtföljd af:

1) två etc. — — — —

2) protokoll vid etc. —

— — — — —

3) en af etc. — — —

4) bevis om tillstånd,

som efter ty i 1 eller 40 §

sägs, må vara af Konungen

meddeladt. Dessutom etc.

— — — — — fogas:

der stiftarne öfvertagit

etc. — — — — intagen,

samt

der stiftarne ej öfver-

tagit etc. — — — fattats.

Nuvarande lydelse:

till aktiekapitalet sålunda uppgår blifvit inbetaldt;

4) bevis om tillstånd, som, efter ty i 4 eller 40 § sägs, må vara af Konungen meddeladt.

Dessutom skola vid ansökningen fogas:

der stiftarne öfvertagit samtliga aktierna, det här om träffade aftal i hufvudskrift eller styrkt afskrift äfvensom stiftelseurkunden, der ej denna är i aftalet intagen, samt,

der stiftarne ej öfvertagit samtliga aktierna, stiftelseurkunden, försedd med påskrift om uppvisande, som i 12 § sägs, samtliga teckningslistor i hufvudskrift och styrkt afskrift äfvensom protokoll, utvisande, att beslut, hvarigenom bolaget blifvit bildadt, i föreskrifven ordning fattats.

28 §. Skola aktiebref ställas till viss man, må i bolagsordningen kunna förbehållas att, der aktie öfvergår till annan än aktieegare, förutvarande aktieegare skola vara berättigade att lösa densamma inom den tid och efter de grunder bolagsord-

Föreslagen lydelse:

28 §. I bolagsordningen må kunna förbehållas att, der aktie öfvergår etc. —

— — — — —
— — ej utöfvas.

Ej må etc. — — — —
— — — — inskränkas.

Nuvarande lydelse:

ningen innehåller. Dylikt förbehåll vare utan verkan, der det ej finnes å aktiebrevet anmärkt. Innan afgjordt är, om lösningsrätten begagnas, må rösträtt för aktien ej utöfvas.

Ej må på annat sätt, än nu är sagdt, rättigheten att förfoga öfver aktie inskränkas.

Föreslagen lydelse:

Om remiss till lagutskottet anhålles, och öfverlemnar jag till utskottet att i här ofvan framställda lagförslag göra de tillägg, jemkningar eller förändringar, som må anses lämpliga, endast det med här ifrågasvarande förslag afsedda ändamål i hufvudsak vinnas.

Stockholm den 27 januari 1902.

Magnus Unger.